

تاریخ و نام خلیج فارس

این نوشتار از سوی سفارت جمهوری اسلامی ایران در کویت به منظور تاکید بر اصالت نام تاریخی خلیج فارس و همچنین کاربرد آن در اسناد و معاهدات بین المللی و منطقه ای و مکاتبات شیوخ خلیج فارس با طرف های خارجی ابتدا به زبان عربی تنظیم گردید. سفارت جمهوری اسلامی ایران در کویت، ترجمه این نوشتار را به مناسبت روز ملی خلیج فارس به نام آوران و حافظان سربلندی نام ایران تقدیم می نماید.

علی رضا عنایتی - سفیر جمهوری اسلامی ایران . کویت

۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۷

پیش درآمد:

چنانچه موضوع اصالت تاریخی و کاربرد نام خلیج فارس از نگاه پژوهشگران و مورخین با نگاه صرف تاریخی و دور از جزم گرایی های سیاسی مورد توجه قرار گیرد، همگان بر نام خلیج فارس به عنوان یک واقعیت تاریخی چه در نام و چه در کاربرد تاکید دارند.

مطالعه متون تاریخی و بررسی اسناد بین المللی، نقشه های جغرافیایی، معاهدات تاریخی بین ایران و کشورهای خارجی و همچنین معاهدات و مکاتبات کشورهای عربی حوزه خلیج فارس با کشورهای خارجی از ابتدای تاریخ مدون به ویژه در قرون اخیر نشان می دهد در تمامی این نامگذاری ها و پژوهش های تاریخی و جغرافیایی و همچنین معاهدات کشورها، نام خلیج فارس به همین عنوان و یا عنوان های مشابه مانند دریای عجم، خلیج ایران و دریای فارس در زبان های مختلف مورد استفاده قرار گرفته است.

این نوشتار - در دو بخش ، ابتدا با نگاهی به تاریخ کهن و سپس با مراجعه به اسناد بین المللی و مراسلات منطقه ای ایرانی و عربی نشان می دهد آبراهی که امروز بنام خلیج فارس شناخته می شود در تاریخ قدیم و در طول تاریخ به همین نام بوده و به همین نام استفاده می شده است و لذا هرگونه تلاشی برای خدشه دار نمودن اصالت تاریخی و کاربردی آن با واقعیت های تاریخی ناسازگار است.

۱- خلیج فارس در تاریخ

پژوهش های تاریخی و جغرافیایی نشان می دهد، خلیج فارس از گذشته دور به همین نام شناخته شده و هیچگاه نام خلیج عربی بر این آبراه اطلاق نشده است. بلکه در تاریخ، چنانچه نامی از خلیج عربی به میان آمده است مقصود همان دریای سرخ کنونی است.

پلینی بزرگ (۲۳ - ۷۹ میلادی) در کتاب معرف خود - تاریخ طبیعی، هنگام ترسیم وضعیت دریای سرخ (آن زمان و اقیانوس هند کنونی) از آبراه جنوبی ایران به نام خلیج فارس یاد می کند.

وی در این کتاب می گوید دریای سرخ دارای دو پیشرفتگی آبی، یکی در شرق و دیگری در غرب است. پیشرفتگی آبی شرقی، خلیج فارس به اندازه ۲۵۰۰ مایل است و پیشرفتگی غربی، خلیج عربی به طول ساحلی ۱۵۰۰ مایل می باشد. پلینی در همین رابطه به دو مورخ قدیمی تر متعلق به چهار قرن قبل از میلاد یعنی اونسیکریتوس و نیراکوس نیز رجوع کرده و می گوید مسافت رودخانه ایندوس تا خلیج فارس و از آنجا تا بابل یعنی عراق فعلی ۱۷۰۰ مایل است.^۱

آنچه پلینی در خصوص دو آبراه جداگانه منشعب از دریای سرخ آن زمان و اقیانوس هند کنونی گفته است، همانی است که مورخین مقدم و موخر بر وی در نوشته های خود بدان تصریح کرده اند. میشل اوبلات در کتاب^۲ The Exodus Itinerary Sites در بررسی نام های تاریخی می گوید تاریخ دانانی مانند هرودوت، زنون، دیودوروس، جوبا، سترابو، آریان، پوکونیوس، کلودیوس، پرلیوس، سولونیوس، آمینویس از چهار قرن قبل از میلاد و قرون متعاقب، نام خلیج فارس را بر آبراه شرقی و نام خلیج عربی را بر آبراه غربی اطلاق نموده اند.

میشل اوبلاث در کتاب خود نشان داده است مورخین تاریخ کهن در سده های قبل از میلاد و قرون پس از آن، اقیانوس هند کنونی و آبهای پیوسته آن را به نام دریای سرخ می شناختند و می نامیدند. دریای سرخ در آن زمان دارای دو پیشرفتگی بزرگ در خشکی بود که یکی در سمت شرق به سمت بلاد فارس متمایل بود و دیگری در بخش غرب در حوزه بلاد عرب امتداد می یافت. برهمن اساس بود که بخش شرقی پیشرفته در بلاد فارس " دریای سرخ - خلیج فارس " نام گرفت و بخش غربی پیشرفته در حوزه عرب " دریای سرخ - خلیج عرب " نامیده شد. متعاقبا براساس گذار تاریخ، عبارت دریای سرخ از نام " دریای سرخ - خلیج فارس " حذف شد و نام این آبراه با نام خلیج فارس حفظ گردید و عبارت خلیج عرب از نام " دریای سرخ - خلیج عرب " حذف شد و آن آبراه، به نام دریای سرخ شناخته شد.

به این ترتیب روشن است که پلینی و دیگر مورخان، نام خلیج فارس را به عنوان پیشرفتگی آبراه شرقی در بلاد فارس ذکر کرده اند و نام خلیج عربی را در بخش غربی آن. لذا هرگونه دیدگاهی مبنی بر اینکه از نگاه تاریخ و جغرافی قدیم، بتوان در اصالت نام خلیج فارس تشکیک کرد، با واقعیت تاریخ ناهم ساز است. اکنون چنانچه برخی مایلند نامی به عنوان خلیج عربی باشد، می توان نام تاریخی دریای سرخ کنونی را احیا نموده و آن را خلیج عرب نامید.

۱-۲- نام خلیج فارس در قراردادها و معاهدات منطقه‌ای و بین‌المللی

نام خلیج فارس و معادل های آن بیشتر از ۲۰۰۰ سال است که به طور مستمر در ادبیات مکتوب، نه تنها عربی، ترکی و ایرانی، بلکه در اسناد بین المللی بر پهنه آبی جنوب ایران اطلاق شده است.^۳

از سال ۱۵۰۷ تا ۱۹۶۰م. پرتغالی‌ها، اسپانیایی‌ها، انگلیسی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها، بلژیکی‌ها، روس‌ها و آلمانی‌ها در قراردادها و معاهده‌هایی که با دولت ایران و یا هر کشور و پدیده سیاسی و یا شیوخ و امرای تحت‌الحمایه خود در منطقه به زبان های مختلف امضاء کرده‌اند، از واژه خلیج فارس و واژه‌های مترادف استفاده کرده اند.

با مراجعه به کتاب «مجموعه عهدنامه‌های تاریخی ایران» مشخص می‌شود که نام خلیج فارس در عهدنامه تاریخی هزاره اول و دوم میلادی بکار رفته است. وجود این نام در کتابهای تاریخی و جغرافیایی (۳۰۰ مورد بررسی شده) و نقشه‌های تاریخی (۲۰۰۰ مورد بررسی) و مجموعه اسناد و قراردادهای میان ایران و عرب‌ها و سایر کشورها کاملاً مشهود است. از جمله این موارد می‌توان به عهدنامه‌های ذیل اشاره کرد^۴:

۱- ۱۶۲۲م. (۱۰۳۱ق.) قرارداد میان شاه عباس و ادوارد کنوک، سفیر بریتانیا و نماینده کمپانی هند شرقی.

۲- (۱۷۶۳ م.). فرمان کریم‌خان درباره اعطای اختیارات به ویلیام اندروپرایس، حاکم بریتانیا در خلیج فارس

۳- ۱۸۰۸ م. (۱۲۲۲ق.) عهدنامه ایران و فرانسه با امضای ژنرال گاردان و میرزاشفیعی

۴- ۱۸۰۹م. (۱۲۲۴ ق.) در عهدنامه ایران و انگلیس یا قرارداد جونز، بریتانیا حاکمیت ایران را بر کل خلیج فارس به رسمیت شناخت و متعهد شد کشتی‌های انگلیس فقط از نقاطی که دولت ایران اجازه می‌دهد، حق عبور داشته باشند.

۵- ۱۸۱۲ (م) ۱۲۲۷ ق. در متن فارسی عهدنامه ۱۲ ماده‌ای دولت ایران با سرگوراولی - سفیر انگلیس، در فصل هشتم، بحر العجم و در متن انگلیسی Persian gulf ذکر شده است

۶- (۱۸۱۴م.) ۱۲۲۹ ق. عهدنامه جیمز موریه و هنری الیس در دارالخلافه طهران در بند نهم متن فارسی به ترتیب بحر العجم و Persian gulf ثبت شده است.

۷- (۱۸۵۱ م.) در معاهده ایران و انگلیس در خصوص منع تجارت برده در خلیج فارس عبارت خلیج فارس و Persian gulf ثبت شده است.

۸- (۱۸۵۷م.) عهدنامه صلح ایران و انگلیس، معروف به معاهده صلح پاریس خلیج فارس به‌کار برده شده است. (فصل سیزدهم متن فارسی)

۹- (۱۸۶۱م.) عهدنامه تجارت ایران و یونان دریند هشتم که راجع به تجارت است، در متن فارسی «خلیج فارس» و در متن فرانسه «پرسی گلف» به کار رفته است.

۱۰- (۱۸۷۰م.) معاهده ایران و اسپانیا در فصل دوم در متن فارسی، خلیج فارس، و در متن اسپانیایی، پرسیک گلف به کار رفته است.

۱۱- (۱۸۸۲ م.) معاهده منع تجارت برده، که در آن عنوان "خلیج فارس" به کار رفته است.

۱۲- ۱۹۱۳ م. نقشه‌های مرزی ملحق به پروتکل ایران و ترکیه، خلیج فارس ذکر شده است.

همچنین نام خلیج فارس در اسناد خارجی زیر مورد استفاده قرار گرفته است^۵:

- در قرارداد ۲۹ ماده ای تبادل پول توسط شرکت‌های پستی هند و بریتانیا ۱۹۵۱ میان دولت بریتانیا و اداره پستی دولت هند که به امضای نس ادوارد و راج بهادور رسیده است ۳ بار خلیج فارس بکار رفته است. این دو قرارداد در سال ۱۹۵۳ در سازمان ملل به ثبت رسیده است.

- در قرارداد ۲۶ ماده ای تبادل پول توسط شرکت‌های پستی دو کشور ۲۲ جولای ۱۹۵۲ میان دولت بریتانیا و اداره پستی پاکستان که به امضای اس. ای صدیقی و دلاوار رسیده است ۵ بار خلیج فارس بکار رفته است.

- در ضمیمه قرارداد الجزایر ۱۹۷۵ میلادی نیز که به پیمان صلح میان ایران و عراق معروف است، عنوان «خلیج فارس» به کار رفته است.

- در گزارش نهایی کمیته فنی اعزامی از سوی سازمان ملل برای تعیین حدود مرزی کویت و عراق در سال ۱۹۹۶م. همه جا از نام خلیج فارس استفاده شده و در نقشه ضمیمه گزارش که به عنوان سند شورای امنیت منتشر شده است نیز «خلیج فارس» بکار رفته است.

۲-۲ نام خلیج فارس در اسناد شیوخ و سران عرب

نام خلیج فارس تنها در اسناد مربوط به پادشاهان ایرانی و معاهدات آنها با کشورهای خارجی نیست، بلکه حکام محلی خلیج فارس، شیوخ و امرای عرب نیز در اسناد و مکاتبات و همچنین معاهدات با کشورهای خارجی، نام خلیج فارس را بکار برده اند. در همین خصوص اسناد و مکاتبات بسیاری از سوی این واحد های سیاسی وجود دارد که در متن عربی وجود دارد که در آن نام خلیج فارس استفاده شده است.

گرچه در بعضی قراردادهای میان بریتانیا و کشورهای عربی در متن انگلیسی، برای سادگی نام خلیج فارس به صورت ناقص بکار رفته است، اما در متن عربی نام خلیج فارس به صورت کامل آمده است. در قرارداد و معاهده هایی که در این کتاب ذکر شده است، در آنها عبارت بحر فارس و خلیج فارس بکار رفته است که به برخی از آنها اشاره می شود.

۱- ۲۲ اکتبر ۱۸۱۴ م. - قرارداد ویلیام بروس با شیوخ جواسم در متن عربی و انگلیسی کلمه فارسی بکار رفته است.

۲- ۱۸۲۰ م. - در معاهده صلح کامل با شیوخ عرب در خلیج فارس که یک قرارداد صلح ۱۱ ماده ای است و به "معاهده عمومی با امرای عرب خلیج فارس" معروف است اصطلاح «البحر الفارسی» در متن عربی و در ماده ۶ به کار رفته است. این معاهده در ۸ و ۱۱ ژانویه ۱۸۲۰ به امضای ژنرال کایر و یازده نفر از رؤسای قبایل عرب رسیده است،

۳- ۱۸۳۵ م. - قرارداد اول صلح در دریا معاهده الهدنة البحرية الاولى با امضای سلطان بن صقر- عبد بن سعید - روشید بن حومد- حاجی احمد - شخبوت - ملا حسین...فی خلیج الفارسی

۴- ۱۸۳۶ م. - قرارداد دوم صلح در دریا

۵- ۱۸۳۷ م. - قرارداد سوم صلح در دریا

۶- ۱۸۳۸ م. - قرارداد چهارم صلح در دریا و جلوگیری از خرید و فروش و یا حمل برده

۷- ۱۷ آوریل ۱۸۳۹ م. - مطابق با بیست و دو محرم ۱۲۵۴ - قرارداد با شیخ جواسم سلطان بن صقر برای بارزسی لنج های مشکوک به بردگان زنگی

۸- جولای ۱۸۳۹ م. - قرارداد با شیوخ خلیج فارس برای مجازات دزدان دریایی

۹- ژوئن ۱۸۴۳ م. - قرارداد ۱۰ چهار ماده ای ساله با شیوخ ساحل عربی در خلیج فارس.

۱۰- ۱۸۴۷ م. - قرارداد منع خرید و فروش برده که به امضای شیوخ امارات از جمله سلطان بن صقر و شیوخ عجمان، دبی، شیخ ام فویین و شیخ زاید رسیده است.

۱۱- ۱۸۵۳ م. - معاهده دائمی صلح که به امضای شیوخ امارات رسیده است.

۱۲- ۱۸۵۶ م. - معاهده شیوخ متصالحه در تکمیل قرارداد اول مه ۱۸۴۷ منع تجارت برده

۱۳- ۴ می ۱۸۵۳ م. - قرارداد صلح دائمی شیوخ متصالحه با کنل بالیوز

۱۴- ۴ می ۱۸۵۳ م. - قرارداد متمم در خصوص امنیت دریانوردی و خطوط تلگراف در خلیج فارس که به امضای شیوخ امارات رسیده است و تعهد شده که آسیبی به سیم های تلگراف در هر جای خلیج فارس که باشد نرسانند.

۱۵- ۱۸۹۲ م. - معاهده تحت الحمایگی "پروتکتوریت" و منع شدن شیوخ عرب از بستن قرارداد با دولت های بیگانه این قرارداد توسط شیوخ ابوظبی، شارجه، دوی، عجمان، ام القوین، راس الخیمه و از طرف بریتانیا توسط امضا شده است.

۱۶- قرارداد ۱۸۹۲ م. - تعهد شیوخ متصالح با بریتانیا که رابطه سیاسی بجز با بریتانیا نداشته باشند در این تعهد نامه تمامی شیوخ با ذکر نام خود اعلام کرده اند که در حضور تالبوت و البایوز در خلیج فارس ملتزم می شوند که به بندهای این تعهدنامه پایبند باشند.

۱۷- ۲۵ نوامبر ۱۹۰۲ م. - قرارداد منع خرید و فروش سلاح نظامی با امضای حاکم دبی- شارقه - ام القوین- ابوظبی و مقیم سیاسی فی الخلیج الفارسی

C.A.KEMBALL, LIEUT. COL. POLITICAL

RESIDENT,
PERSIAN GULF

۱۸- نوامبر ۱۹۰۳ م. - سخنرانی لرد کرزن در حضور شیوخ و رعایای عرب قرائت شده است و تصویر متن عربی آن در کتاب علی محمد راشد موجود است (... صد سال قبل در اینجا جز قتل و غارت و هرج و مرج و بردگی چیزی وجود نداشت اما امروز امنیت به "خلیج فارس" برگشته است و مردم در آرامش بسر می برند).

۱۹ - جولای ۱۹۳۸ م. - قرارداد بین شیخ سعید بن مکتوم حاکم دبی و نماینده حکومت بریتانیا در متن انگلیسی این قرارداد نام خلیج فارس به قرینه حذف شده اما در متن عربی خلیج فارس را بدون تحریف و بصورت کامل آورده است. توضیح اینکه عنوان کامل "نماینده سیاسی" در تمام مکاتبات رسمی چنین است: "مقیم سیاسی بریتانیا در خلیج فارس" (که در متن عربی به این صورت و بطور کامل آورده شده است).

۲۰- می ۱۹۳۹ م. - قرارداد بین شرکت نفت انگلیس - ایران و شیخ سعید بن مکتوم حاکم دبی. در متن عربی سیاست انگلیسی ها برای مخفف کردن نام ها را اصلاح و عبارت « مفتش وکالات النفط لشرکه النفط الانکلیزیه الایرانیه المحدوده فی خلیج فارس» را بکار برده است

۲۱- مارس ۱۹۵۳ م. - قرارداد شیخ شخبوط سلطان حاکم ابوظبی و کمپانی داری شش بار خلیج فارس بکار رفته از جمله در بندهای ۲، ۳، ۸، ۲۸ در خصوص حل اختلافات توسط مقیم سیاسی در خلیج فارس.

۲۲- مارس ۱۹۵۵ م. - قرارداد داری در خصوص تعیین منطقه دریایی با شیخ ابوظبی (ساحل و بستر و آبهای سطحی منطقه شیخ با خلیج فارس).

۲-۳- خلیج فارس در اسناد و مراسلات کویت

نام خلیج فارس در مجموعه اسناد و مکاتبات شیخ مبارک الصباح مربوط به سالهای ۱۹۸۶ تا ۱۹۱۵ که از سوی باسم اللوغانی گردآوری شده است از جمله در دو سند ۱۳۲ و ۱۳۵ آمده است.^۷ همچنین در کتاب " تاریخ الكويت الحدیث" نوشته دکتر احمد مصطفی

ابوحاکمه، در معاهدات حاکم کویت و بریتانیا در ضمیمه این کتاب، در ۶ سند نام خلیج فارس بکار رفته است.^۸

- "معاهده عمومی با اقوام عرب" ص ۴۰۰
- نامه شیخ مبارک الصباح حاکم کویت ۲۶ ذی القعدة ۱۳۳۱ به سرپرسی کاکس بالیوز و قنصل جنرال انگلیز در خلیج فارس"، ص ۴۲۶
- نامه "پرسی کاکس بالیوز" به شیخ مبارک الصباح تاریخ ۲۷ اکتبر ۱۹۱۳ ص ۴۲۵
- نامه شیخ مبارک الصباح به قنصل جنرال خلیج فارس در خصوص موضوع قرارداد سیم تلگراف ص ۴۲۴ و ص ۴۰۸
- معاهده بین حاکم کویت (شیخ مبارک الصباح) با کلنل ملکم جان مید اندین که در آن حاکم کویت متعهد می شود که هیچ قرارداد و واگذاری اراضی با هیچکس بدون آگاهی انگلستان در خلیج فارس انجام ندهد. ۱۰ رمضان المبارک ۱۳۱۶ مطابق ۲۳ ژانویه ۱۸۹۹ ص ۴۰۷

همچنین در چند قرارداد دیگر میان بریتانیا و امیر کویت و همچنین در یادداشت‌هایی که منجر به استقلال کویت شد همه جا از عبارت «الخلیج الفارسی» استفاده شده است. در عنوان یادداشت امیر کویت ۱۹۶۱ به نماینده ملکه انگلیس در خلیج فارس نیز چنین آمده است: «حضرت صاحب الفخامة المقیم السیاسی لصاحبه جلاله فی الخلیج الفارسی المحترم». این سند که در تاریخ ۱۹ ژوئن ۱۹۶۱ توسط عبدالله السالم الصباح امضاء شده است، طبق اصل ۱۰۲ منشور سازمان ملل در دبیرخانه این سازمان به ثبت رسیده است و یک سند قابل استناد در مجامع بین‌المللی است.^۹

مراجع:

¹ XXVIII. Moreover in this region the sea then makes a double inroad, into the land; the name given to it by our countrymen is the Red Sea, while the Greeks call it Erythrum, from King Brythras, or, according to others, in the belief that the water is given a red colour by the reflexion of the sun, while others say that the name comes from the sand and the soil, and others that it is due to the actual water being naturally of such a character. [108] However, this sea is divided into two bays. The one to the east is called the Persian Gulf, and according to the report of Eratosthenes measures 2500 miles round, Opposite is Arabia, with a coastline 1500 miles in length, and on its other side Arabia is encompassed by the second bay, named the Arabian Gulf; the ocean flowing into this is called the Azanian Sea. The width of the Persian Gulf at its entrance some make five and others four miles ; the distance in a straight line from the entrance to the innermost part of the Gulf has been ascertained to be nearly 1125 miles, and its outline has been found to be in the likeness of a human head. [109] Onesicritus and Nearchus write that from the river Indus to the Persian Gulf and from there to Babylon by the marshes' of the Euphrates is a voyage of 1700 miles.

² . Michael D. Oblath The Exodus Itinerary Sites: Their Locations from the Perspective of the Biblical Sources . Studies in Biblical Literature . Peter Lang Inc., International Academic Publishers (June 3, 2004) P 53 , 54

³ عجم، محمد، اسناد نام خليج فارس ميراثي كهن و جاودان، نشر اوين، ١٣٨٨ (باللغة الفارسيه
⁴ مازندراني، وحيد، مجموعة من المعاهدات التاريخية لإيران من عصر الأخمينية الى عصر البهلوية، منشورات وزارة الشؤون الخارجية الايرانية، ١٩٧١م.

⁵ عجم، محمد، اسناد نام خليج فارس ميراثي كهن و جاودان، نشر اوين، ١٣٨٨ (باللغة الفارسيه
⁶ راشد، على محمد. الاتفاقات السياسية والاقتصادية التي عقدت بين الامارات، ساحل عمان و بريطانيا (١٨٠٦ - ١٩٧١)، منشورات اتحاد كتاب و ادباء الامارات، ١٩٨٩

⁷ اللوغانى , باسم عيسى عبدالعزيز , الشيخ مبارك الصباح: مجموعة من الوثائق و الرسائل (١٨٩٦-١٩١٥)، مركز البحوث و الدراسات الكويتية، ٢٠٠٧م.

⁸ ابو حاكمه، احمد مصطفى، تاريخ الكويت الحديث ١٧٥٠م - ١٩٦٥م، دار ذات السلاسل للطباعة والنشر والتوزيع، الطبعة الاولى، ١٩٨٤م.

9

جهت مطالعه و بررسي مي توان به كتاب هاي زير مراجعه كرد.

1- الغنيم، عبدالله يوسف، اخبار الكويت ، رسائل علي بن علوم رضا، الوكيل الخباري لبريطانيا في الكويت (١٨٩٩-

١٩٠٤)، مركز البحوث و الدراسات الكويتية- الكويت ٢٠٠٧

2- الرشيد، عبد العزيز، تاريخ الكويت، منشورات دار قرطاس ، الطبعة الثالثة , ١٩٩٩

3- The Life of Carsten Niebuhr, the Oriental Traveller, By Barthold Georg Niebuhr, Johann David Michaelis EDINBOURG P- 31

4- The Persian Gulf in Modern Times People, Ports, and History Editors: Potter, L. Palgrave Macmillan US 2014

5- Bosworth, C. Edmund. "The Nomenclature of the Persian Gulf." Pages 37-17 in Alvin J. Cottrell (ed.), The Persian Gulf States: A General Survey. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1980.)

6- The book: "Osoul Alkuwait Almanshour Alalam" (1991) published in the Netherlands also contains 15 maps where the name of PERSIAN GULF exists.

7- the book: "Alkhalij alfars Abar Altarikh va Alghoroun" (written by Mohammad Mirza, 1976 Cairo) there are 52 maps drawn out of Arabic sources, mentioning the name of PERSIAN GULF.

8- In the Arabic Dictionary Almonjamed, Library of American Congress, Britain National Library (London), deeds at Ministry of India's Affairs (London), Library of Faculty of Orientalist Studies of London, there are more than 300 maps, containing the name PERSIAN GULF.

9- about 30 valid Atlas have registered the name of PERSIAN GULF within the past years, such as:

- Atlas of Thomas Herbert (1628),
- Atlas of Pars, Lousaj University(1863)
- Atlas of Germany (1861)
- Pars Envile Atlas (1760),
- Atlas of Modern Geography(1890),
- Atlas of London (1873)
- Atlas of Ernest Embrosius (1922)
- Atlas of Bilefild (1899),
- Atlas of Harmsorth (19th Century, London
- Atlas of "History of Islam" (1951-55 America and Egypt) the name Persian Gulf has been mentioned 16 times.
- Atlas of "Khalij (Gulf) in the Historical Maps" (1999) excluding three maps which were drawn after 15th century, seem to be included beside the other maps (all of which mention the name of PERSIAN GULF)

11- In 18th and 19th centuries when the government of Britain expanded its dominance over the seas and according to some treaties was recognized as supporter and successor of Sheikhs on the south sectors of the PERSIAN GULF, the official maps of the areas from East Seas of Suez, specially India and PERSIAN GULF were drawn up as instructed by the government of Britain, all of which reflect clearly the name of PERSIAN GULF. Some examples are as follows:

1. The Empire of Persia prepared by D'Avnille in 1770.
2. A New Map of the Empire of Persia prepared by D'Avnille in 1794.
3. Persia Map prepared for the new Atlas by Thomsons in 1818.
4. Persia map prepared by Orme, Brown Longman, Rees in 1828.
5. Persia with part of the ottoman Empire prepared by G.long in 1831.
6. Central Asia Map, prepared by Alex Burnes in 1834.
7. Persia Map (1840) prepared for Atlas Black.
8. Persia Map prepared for Atlas B lack in 1884.
9. Persia & Cabool Map prepared by A. K. Johnston in 1844.
10. Map of Persia, Cabul, etc. prepared by J. Arrowsmith in 1873.
11. Map of Persia & Afghanistan prepared by A. C. Block in 1854.
12. Maps under title: Map of Persia published in 1886 (this map was prepared upon

instruction by Ministry of Seafaring and by Information Services of Ministry of War of England.)

13. Map of Persia prepared by Captain St. John upon instruction by Vice - Minister at Indian Affairs, England Cabinet in 1874.

14. Map of Persia prepared by Information Sector of English Ministry of War in 1891.

15. Map of Iran, Afghanistan and Balouchestan published under supervision of Kerzen in 1891 and 1892.

16. Maps under the title Map of Persia, prepared in Simla Drawing Department in 1897.

نقشه سال ۱۸۱۳ متعلق به جان بنکرتون مورخ اسکاتلندی (۱۷۵۸ - ۱۸۲۶) که در آن نام خلیج فارس برای آبراه سواحل ایران و خلیج عرب برای سواحل کشورهای عربی استفاده شده است.

Copy sent to Foreign
Office on 1942 of 1942
in file 9/43

068
14
1942

من ماركه الصالح عالم الدين الاحمد ذو الشرف والجلال الخ مبرك الاسمين وتونس جزير الدولة الهبة الانكليزي في خريف
غيب اهدا اوف اللام جزير بلو وسعدا عن شريف دانة انظار المنبر هه انه في انظر الوقت واحسن الساعا شرفنا با اولا
الاربع 8 حة 14 تلو ناه مسودية في حال صحتكم وما ارنتم بحجم صواب صلحنا ارنتم من خصم صحتكم ذو الشرف والجلال
اولا الخ ايد البر فيما اي ها المحيا اي للفايز كان محقق اي قد حظرك خدمة اجمع منكم معا فيه اي قد حظرك على الرعة
واقف على الاعد ثلاثة ايام مع انه اي حظرك في اجراء فتعرف المزاج لائن احتراما بجمعكم واجاب عند انما مستي
بالله زاد على احترام المزاج والعائلة بجمعكم باجراء وقد راء دانة حفرة الخ بظان ناكس ومن خصم صحتكم تسليمت
حظركم العالمه الي با محاصم دانة من حسن شفتكم واجادي عليهم با محب هذا حال الدنيا ارنتم انجودى محبنا
الخ بظان ناكس الذي هه عندي بتمتلك ارنه فتمنا دانة انما انشاء احترم ونفوه الوقار بجليل بين وجهان الاورا
خدمه وطاقم من الدولة الهبة ولو هم الاخر ايضا شرفه الاصل مجا ورنه واي ايضا جا على نفسي مأمور عنكم
لجان الدولة الهبة فابنا ان ترا من حظرك بظان ناكس انشاء مخالف ليس معده ها باعاف خصمنا اي افانوه

١٠٠١٣

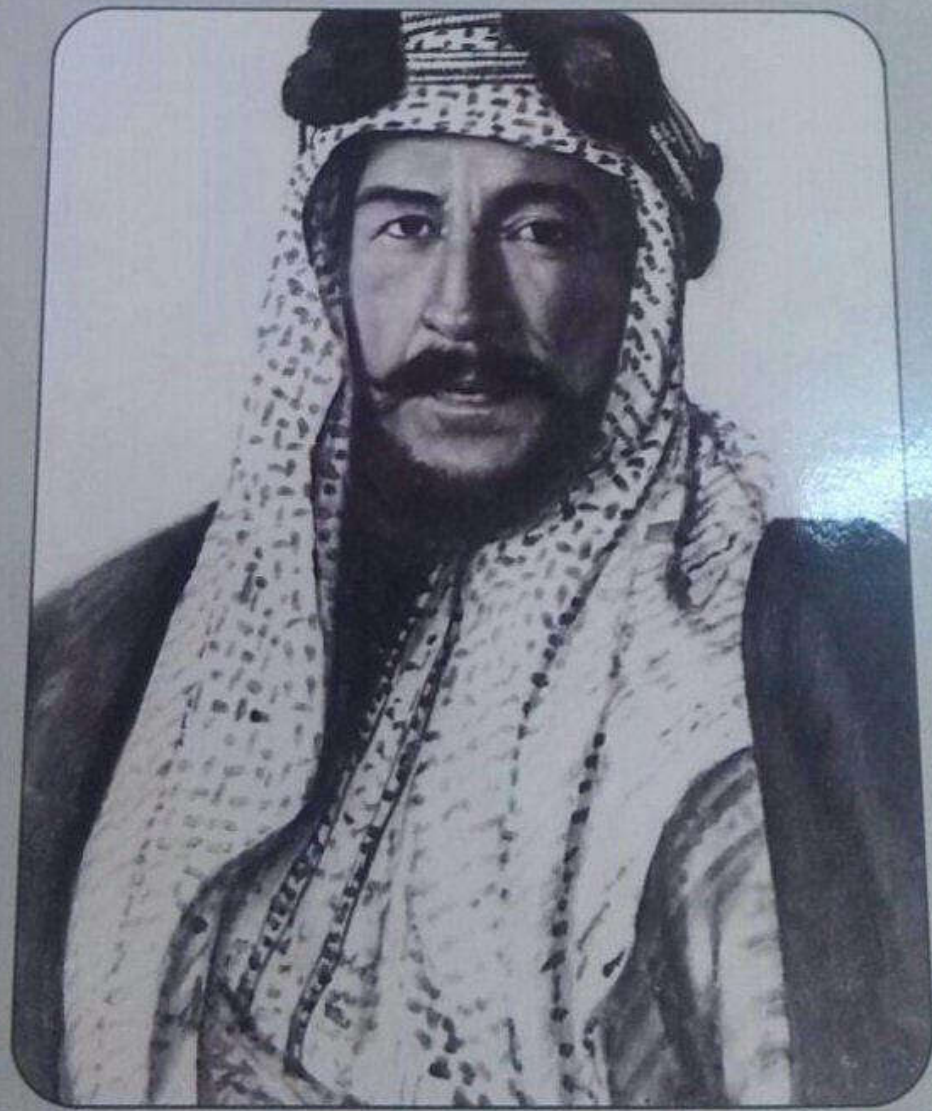
٢٠

من بارئ الجاه عالم اللوح الا انك والارواح مبدئ كائس باليه وتحسب حبر اللوح اليه التوفيق في خليج فارس دام
 في ساعة ابن سعد باعد ربحه وان قبل ذلك وليس راي الهنود ان يوحى بعدم الله اخل عبيد بن ابي
 كين بعد عنكم بشهد ولا بد عقل تم العاليه الطلق على سيدتي لان مصر فسوي له الحق تمنصني عن الله اخل
 بالاندر الى ما تمنني ما انا ما ساعدت ابن سعد ولا تد اخله في اموال بنجد الذي يساعده لابي يدفع
 رجال ومال في ذلك ما صار شي منا لان اصابه بنجد كان اصابه كان عشايرهم عنان عن طرفنا

الشيخ مبارك الصباح

١٨٩٦ - ١٩١٥ م

مجموعه من الوثائق والرسائل

جمهورية الكويت

١٩٦٠